

Rodna Gruda

Mladi Slovenci Videmske pokrajine: »Tu smo in tu hočemo ostati!«

Objavljeno dne/Published on: 07.02.2014

Tudi letos je 6. januarja v Čedadu potekal tradicionalni, že 51. dan emigranta, osrednja kulturna in politična prireditev Slovencev iz Benečije, Režije in Kanalske doline v Italiji. Dogodek je bil sprva organiziran kot srečanje številnih izseljencev, ki so zaradi revščine v rodni dolinah morali po kruh na tuje, predvsem v belgijske in francoske rudnike. Posledično v Benečiji živi le 5.000 ljudi, po svetu pa je razseljenih kar 50.000 Benečanov. Danes prireditev pomeni tako spomin na vse te rojake kot tudi srečanje vseh Slovencev Benečije, ki še živijo v teh dolinah.

Dan emigranta je vsako leto sestavljen iz političnega in kulturnega dela. V kulturnem sta letos folklorni skupini Živanit iz Benečije in Razor iz Tolmina zaplesali plese iz Benečije, Breginjskega kota in zgornjega Posočja. Skupina Živanit je po mnogih letih premora znova zaživela in v svoje vrste vabi tudi nove člane. Kot že tradicionalno pa je bila na Dnevu emigranta tudi premiera nove igre Beneškega gledališča.

Mladi z načrti za prihodnost, a brez iluzij

Osrednji del političnega dela prireditve je bil slavnosti govor, ki je letos pripadel skupini Mladi Benečani. Zavedna skupina mladih pripadnikov slovenske manjšine, ki so obiskovali dvojezično šolo v Špetru, se je povezala lani, z željo gojenja slovenskega jezika in kulture ter velikimi načrti za prihodnost, a brez iluzij, kot sami pravijo. Še pred njihovim govorom pa so udeležence pozdravili čedajski župan Stefano Balloch, predsednica dežele Furlanije Julijske krajine Debora Serracchiani in ministrica za Slovence v zamejstvu in po svetu Tina Komel. Predstavnica slovenske države, ki se je po uvodnih besedah v slovenščini odločila za nagovor kar v italijanščini, je dejala, da ji vedno zaigra srce, ko sliši za slovensko manjšino in da bi moralo to ozemlje odpreti srca vsem.

Za dvo- ali celo trojezično izobraževanje

V imenu skupine Mladi Benečani sta spregovorili Martina Marmai in Angelina Sittaro. Dejali sta, da je njihovo poslanstvo kot poslanstvo prve generacije, ki se je po več kot sto letih nasprotovanja lahko šolala tudi v slovenščini, braniti in nadgraditi pravice, ki so si jih priborile generacije pred njimi. Opozorili sta na številne prikrite ali odkrite in instumentalizirane napade na dvojezično šolo s strani določenega dela politike. Pristojne oblasti sta odločno pozvali, naj takoj najdejo rešitev za sedež šole v Špetru ter da se dvojezično izobraževanje čim prej razširi tudi v Terske in Karnajske doline. Za Kanalsko dolino sta pozvali k trojezični šoli. Dejali sta, da bi bilo lepo, če bi lahko v tej smeri začeli razmišljati tudi v Režiji, kjer še danes poskušajo zbrisati slovensko identiteto. Nasprotovanje vsemu, kar je označeno s pridevnikom slovenski, se je tam izrodilo celo v motenje javnega reda. Opozorili sta, da so na takšno nasprotovanje naleteli tudi oni in dejavnost njihove skupine. Pozvali sta: »Tistim, ki želijo, da bi berlinski zid še vedno stal, pa čeprav je ta padel, še preden je marsikdo od nas rojen, bi radi povedali, da imamo vsega tega dovolj!«.

S turizmom do zaposlitev

Mladi so spomnili tudi na naravne in kulturne danosti za razvoj turizma, ki bi jim omogočil zaposlitev, da se doline ne bi več tako praznile. Zahtevali so, naj oblasti začnejo z razvojnim načrtovanjem in okrepijo sodelovanje s Posočjem. Dejali so, da razvoja ne bo brez hitrega interneta! Izrazili so nasprotovanje reformi krajevnih uprav, ki ga pripravlja deželna vlada, saj bi te prizadele manjše gorske občine in s tem tudi slovensko govoreče prebivalstvo Videmske pokrajine. Posebno pozornost so mladi namenili načrtovanemu daljnovožu Okroglo - Videm, ki mu odločno nasprotujejo. Prepričani so, da bi to bil smrtni udarec za skupnost, ki so jo že ošibila dolga leta asimilacije, konfliktov in izseljevanja.

Svoj nagovor so mladi zaključili z besedami: »... Mi pa smo prepričani, da ima naša kultura neizmerno vrednost za vse nas in tiste, ki bodo prišli za nami. Tudi mi, ki smo generacija nestalnega dela in bega možganov, želimo prispevati k rasti naše skupnosti in hočemo imeti za to primerne pogoje. Zato bomo nadaljevali z mobilizacijo proti daljnovodu, še naprej razmišljali brez meja in se še naprej trudili, da bi bilo spoštovanje naše identitete zajamčeno na vseh ravneh. Zato da lahko, potem ko smo vstali, še naprej hodimo z dvignjeno glavo. Ker tudi mi smo tu in tu hočemo ostati!«.

Besedilo in foto Dejan Valentinčič

[plesalci](#)

